

До Научния секретар на МУ-Варна

Рецензия

От

Проф. д-р Явор Димитров Корновски, дмн

Ръководител Катедра „Здравни грижи“, МУ-Варна -Филиал Шумен

Вътрешен член на Научно жури, определено със Заповед № Р-109-406 от
25.10.2022 г. на Ректора на Медицински университет-Варна

Относно: Дисертационен труд на тема:

Ускорено възстановяване след оперативно лечение (ERAS-Enhanced recovery after surgery протокол) в гинекологичната хирургия

Автор : Доц. д-р Станислав Христов Славчев , д.м

За придобиване на НС „Доктор на науките“; професионално направление 7.1
Медицина ; научна специалност: „Акушерство и гинекология“; Медицински
университет-Варна , Факултет „Медицина“, Катедра „ Акушерство и
гинекология“

I. Актуалност на темата на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд на доц. Славчев разглежда едно от актуалните и революционни направления в съвременната онкогинекология и оперативна гинекология, а именно ускореното възстановяване след хирургична интервенция. След въвеждането в практиката на минимално-инвазивните

техники и по-конкретно на лапароскопията с цел намаляване на болничния престой, намалени разходи и по-бързо връщане на пациента към ежедневната си дейност, ERAS протоколите в различни области на хирургията представляват революционна стъпка в тази насока. Въведени през 2016 г и осъвременени през 2019 г. в оперативната гинекология, тези протоколи определено внасят различен подход в грижата и възстановяването на пациентите в периоперативния период. До този момент в България няма други научни разработки и публикации на тази тема, което определя новаторския характер и актуалността на този научен труд.

II. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е написан на 152 стандартни страници, като са спазени пропорциите между разделите: литературен обзор - 25 страници; материал и методи - 5 страници; собствени резултати и обсъждане - 55 страници. Библиографската справка е изключително богата и включва 432 източника, които са цитирани коректно в литературния обзор и обсъждането на получените резултати от дисертанта. В литературния обзор са разгледани най-актуалните публикации и проучвания относно различните елементи от ERAS протокола в гинекологията и завършва с 11 извода. Целта на проучването е: „Да се оцени приложимостта и ефекта на ERAS протокола в оперативната гинекология чрез одит и отчет на периоперативните резултати“, тя е ясно дефинирана и отразява темата на дисертацията. За постигането на тази цел доц. Славчев си поставя 11 задачи.

Клиничният контингент включва проспективно 121 пациентки, оперирани в клиника „Гинекология“ на МБАЛ „Св. Анна-Варна“ за периода 1.07.2020 - 30.06.2022 г. Осемдесет и три от тях са оперирани с отворен достъп, 28 - с лапароскопски и 10 - с вагинален. Седемдесет и осем пациентки са имали

доброкачествено заболяване и 43 - онкологична диагноза. Извършени са различни по сложност оперативни интервенции. За всеки пациент е попълван „Лист за проучване на ERAS(Enhanced recovery after surgery) системата“, на базата на който е осъществен одит и контрол по прилагане и комплайанс на елементите от този протокол.

Методологията на проучването е описана в детайли с цел възпроизводимост на получените резултати и нейното внедряване в ежедневната практика. Мероприятията в периоперативния период се разделят на такива в деня преди операцията, в деня на операцията и в следоперативните няколко дни. От своя страна, тези в деня на операцията, се разделят на: преди, по време и след оперативната намеса.

Обсъждането на получените резултати от дисертанта е най-ценната и солидна част от дисертационния труд. Тези резултати следват поставените 11 цели и чрез техния анализ и умело сравнение и интерпретиране с данните от съвременните достижения на науката, доц. Славчев извежда 11 извода и постига целта на дисертационния си труд.

III. Оценка на резултатите от проучването

Резултатите от проведеното проучване са представени в един континуум от 14 точки и по същество дават решение на 11-те поставени задачи. Като значими и с реален принос за оптимизиране на периоперативните грижи считам, че представлява внедряването на мероприятия в следните насоки:

1. Възстановяване на чревна функция (превенция на илеус, субилеус, гастропареза, гадене, повръщане)
2. Опиоидно-спестяваща аналгезия - обезболяване в ранния следоперативен период

3. Профилактика на раневите инфекции
4. Нормотермия и интраоперативна кръвозагуба
5. Миниинвазивна хирургия (МИХ) и ERAS
6. ERAS и онкогинекологични операции
7. Усложнения
8. Комплайанс на елементите на ERAS
9. Болничен престой

Крайната цел на всички тези мерки и мероприятия е скъсяване на болничния престой, респективно намаляване на разходите, без това да бъде за сметка на увеличаване на усложненията и честотата на рехоспитализации. Не на последно място, освен спестените разходи, една от целите на този революционен подход в периоперативните грижи е удовлетвореността на оперираните пациенти и качеството им на живот.

Висока оценка заслужават: изградения и въведен в практиката алгоритъм за профилактика на раневите инфекции; препоръките за минимален болничен престой при спазване на елементите на ERAS протокола и оценката за комплаианс на различните компоненти на този протокол. Най-лесно се приемат от пациентите и медицинския екип (100% комплаианс) следните елементи от протокола: чревна подготовка, целева инфузионна терапия, профилактика на тромбоемболичните усложнения, антибиотична и антиеметична профилактика, обезболяване и нормотермия, а най-нисък комплаианс (66%) се установява при избягването на извеждане на коремни дренове. Ранният перорален прием на течности, ранното раздвижване и

вертикализация и въглехидратният прием преди операция са съответно със 99%, 95% и 92% комплайанс.

Въз основа на тези резултати дисертантът извежда 11 извода, които придават завършен вид на проучването. Особено ценен е последният извод, с който се дават препоръки за намален болничен при различни оперативни интервенции. Практическото значение има намаляването на минималния болничен престой при съблюдаване на ERAS протокола в гинекологията: на 2 дни – за отворени операции по повод бенигна патология, на 3 дни- за отворени онкологични операции, на 4 дни- при циторедукция и авансирал овариален карцином и дехоспитализация в деня на операцията за лапароскопски операции без хистеректомия, както и при вагинални операции без вагинална хистеректомия

IV. Оценка на приносите

Всичките приноси са с приложно-практически характер

Приемам изтъкнатите от дисертанта приноси и смятам, че заслужава положителна оценка новаторския им характер

1. Извършено е за първи път в България проспективно едноцентрово проучване на 121 пациентки за приложимост на ERAS протокола в оперативната гинекология и са отчетени периоперативни резултати.
2. Въведен е в ежедневната практика „Лист за проучване на ERAS (Enhanced recovery after surgery) системата “.
3. Проучена е приложимостта или комплайанс на отделните елементи на ERAS протокола в оперативната гинекология чрез одит и контрол.

4. Проучена е приложимостта на ERAS протокола при онкогинекологични операции.
5. Проучена е приложимостта на ERAS протокола при минимално-инвазивна гинекологична хирургия (лапароскопски и вагинални операции).
6. Проучена е честотата на усложнения след въвеждане на мерки и мероприятия за ускорено възстановяване след гинекологични операции.
7. Изработен е и е внедрен в ежедневната практика „ Алгоритъм за ограничаване на раневите инфекции и усложнения “ .
8. Изчислен е минимален болничен престой в дни след различни гинекологични операции- отворени, лапароскопски (с и без хистеректомия), вагинални (с и без вагинална хистеректомия), онкогинекологични (включително оптимална циторедукция) след прилагане на елементите на ERAS протокола.

V. Оценка на научната дейност на дисертанта

Доц. д-р Станислав Славчев, д.м. е автор на 10 реално отпечатани публикации, свързани с темата на дисертационния му труд, които отразяват различни етапи от научното проучване , с което отговаря на изискванията на Медицински университет –Варна за придобиване на НС „Доктор на науките“. Важно е да се отбележи, че дисертантът е първи автор на тези публикации, което потвърждава неговият принос при провеждането и завършването на проучването. Освен това Доц. Славчев е изнесъл два доклада, свързани с дисертацията на националния конгрес по акушерство и гинекология.

VI. Заключение

Разработения от Доц. д-р Станислав Славчев, д.м. дисертационен труд на тема: „Ускорено възстановяване след оперативно лечение (ERAS-Enhanced recovery after surgery протокол) в гинекологичната хирургия“ е оригинална и актуална научна разработка, която отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане на МУ-Варна за придобиване на НС „Доктор на науките“. Проведеното проучване е проспективно, с новаторски характер и реални приноси за ежедневната практика, които водят до революционни промени в концепцията за периоперативните грижи на пациентите в оперативната гинекология. Затова препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват с положителен вот за присъждането на НС „Доктор на науките“ на Доц. д-р Станислав Христов Славчев, д.м .

19.11. 2022 г.

Проф. д-р Явор Корновски, дмн

